

**МІНІСТЕРСТВО АГРАРНОЇ ПОЛІТИКИ ТА ПРОДОВОЛЬСТВА
УКРАЇНИ**

**ДЕПАРТАМЕНТ НАУКОВО-ОСВІТНЬОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АПВ
ТА РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ**

**ДЕРЖАВНА УСТАНОВА “НАУКОВО-МЕТОДИЧНИЙ ЦЕНТР
ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ
ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ “АГРООСВІТА”**

ОРІЄНТОВНА ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА

**ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ ІНСТРУКТОРІВ
ШВИДКІСНОГО СТРИЖЕННЯ ОВЕЦЬ**

**у навчальних закладах (підрозділах) післядипломної освіти
Міністерства аграрної політики та продовольства України**

**Київ
“Агроосвіта”
2014**

**МІНІСТЕРСТВО АГРАРНОЇ ПОЛІТИКИ ТА ПРОДОВОЛЬСТВА
УКРАЇНИ**

**ДЕПАРТАМЕНТ НАУКОВО-ОСВІТНЬОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АПВ
ТА РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ**

**ДЕРЖАВНА УСТАНОВА “НАУКОВО-МЕТОДИЧНИЙ ЦЕНТР
ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ
ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ “АГРООСВІТА”**

ЗАТВЕРДЖЕНО
Департаментом науково-
освітнього забезпечення АПВ
та розвитку сільських територій
Міністерства аграрної політики
та продовольства України
“05” вересня 2014 р.

ОРІЄНТОВНА ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА

**ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ ІНСТРУКТОРІВ
ШВИДКІСНОГО СТРИЖЕННЯ ОВЕЦЬ**

**у навчальних закладах (підрозділах) післядипломної освіти
Міністерства аграрної політики та продовольства України**

**Київ
“Агроосвіта”
2014**

УДК 37.018.46 (073)

ББК 65.240 я 73

О 63

Програму підготували: доктор сільськогосподарських наук, професор **Т.І. Нежлукченко**, доктор сільськогосподарських наук, професор **Б.О. Вовченко**, кандидат сільськогосподарських наук, доцент **Н.С. Папакіна**, кандидат сільськогосподарських наук, доцент **Н.М. Корбич**, кандидат сільськогосподарських наук **Н.В. Нежлукченко** (Херсонський державний аграрний університет); завідувач відділу вівчарства, кандидат сільськогосподарських наук **П.Г. Жарук** (Інститут тваринництва степових районів імені М.Ф. Іванова “Асканія-Нова” Національного наукового селекційно-генетичного центру з вівчарства); кандидат сільськогосподарських наук, директор **О.М. Крилова** (ДНЗ “Центр підвищення кваліфікації спеціалістів з виробництва продуктів вівчарства”)

Рецензенти: доктор сільськогосподарських наук, професор **Т.В. Підпала** (Миколаївський національний аграрний університет); кандидат сільськогосподарських наук, начальник відділу організації наукового супроводу та трансферу інновацій **Л.П. Шаламай** (Департамент науково-освітнього забезпечення АПВ та розвитку сільських територій Міністерства аграрної політики та продовольства України); доцент кафедри технології виробництва продукції тваринництва **В.Г. Слинько** (Інститут післядипломної освіти Полтавської ДАА); заступник директора Департаменту АПК Херсонської області **Н.П. Ланкіна**

Обговорено та рекомендовано до видання науково-методичною комісією Міністерства аграрної політики та продовольства України з післядипломної освіти (протокол від 19.02. 2014 р. № 1)

Відповідальні за випуск: завідувачка навчально-методичного кабінету **Чайковська А.Б.**, методист **Перевозник Л.Л.** (Державна установа “Науково-методичний центр інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності вищих навчальних закладів “Агроосвіта”)

Редактор

Салмай Н.М.

© Державна установа “Науково-методичний центр інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності вищих навчальних закладів “Агроосвіта”.

Всі права охороняються. Жодна частина цього видання не може бути відтворена в будь-якій формі без письмової згоди Державної установи “Науково-методичний центр інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності вищих навчальних закладів “Агроосвіта”.

ОПИС КУРСУ

“Підвищення кваліфікації інструкторів швидкісного стриження овець”

Галузь знань	0901 “Сільське господарство і лісництво ”
Напрямок підготовки	Підвищення кваліфікації
Кількість кредитів ECTS	3
Модулів	4
Змістових модулів	9
Загальна кількість годин	108

Види навчальної діяльності та види навчальних занять, обсяг годин:

Лекції	18
Лабораторні заняття	18
Практичні заняття	30
Семінарські заняття	4
Самостійна робота	36
Підсумковий контроль	2
Форма підсумкового контрольного заходу	залік

ВСТУП

Програму курсу “Підвищення кваліфікації інструкторів швидкісного стриження овець” складено відповідно до освітньо-професійної програми підготовки фахівців для вівчарських підприємств напряму освіти “Технологія виробництва та переробки продукції тваринництва”.

Програма призначена для поглиблення знань навичок та практичних підходів техніків-стригалів до ефективних методів швидкісного стриження овець.

Предметом вивчення є традиційні та сучасні методичні підходи в організації та проведенні стриження овець різних напрямів продуктивності із залученням кращого вітчизняного та світового досвіду провідних вівчарських підприємств.

Міждисциплінарні зв'язки: “Анатомія та фізіологія тварин”, “Біохімія”, “Генетика”, “Селекція та основи племінного обліку”, “Технологія виробництва продукції вівчарства”, “Вовнознавство, класифікування вовни”, “Основи бонітування овець”.

МЕТА ТА ЗАВДАННЯ КУРСУ ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ

Метою викладання навчальної дисципліни “Підвищення кваліфікації інструкторів швидкісного стриження овець” є поглибити та покращити практичні знання та навички стригалів – фахівців зі стриження овець.

Надати теоретичне та практичне обґрунтування ефективним методам швидкісного стриження овець, з метою підвищення ефективності праці окремого працівника та галузі в цілому.

Основними завданнями вивчення курсу “Підвищення кваліфікації інструкторів швидкісного стриження овець” є теоретично обґрунтувати та навчити працівників галузі вівчарства сучасним методичним підходам у підготовці стригалів для підприємств різної форми власності.

Навчити не лише самостійно виконувати технологічну операцію стриження овець, а й організовувати проведення стриження тварин, методичним підходам у навчанні молодих стригалів.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми слухачі повинні **знати:**

- стан та перспективи розвитку вівчарства в Україні та інших країнах світу;
- біологічні, організаційні та економічні закономірності процесів виробництва, товарної переробки та реалізації продукції вівчарства;
- технології зон екстенсивного землеробства (традиційна) та інтенсивного землеробства (прогресивна);
- продуктивні якості основних порід овець України та їх районування;
- класування, пакування та організацію продажу вовни;
- строки стриження;
- способи стриження і володіти ними, особливо швидкісним методом;

- послідовність стриження овець різних статеві-вікових груп;
- зоотехнічні вимоги до стриження овець;

уміти:

- давати економічну оцінку впливу селекції і технології на формування собівартості та реалізації продукції овець у системі національного і світового вівчарства;

- скласти план стриження овець;
- підготувати приміщення та інвентар для стриження овець;
- підготувати тварин для стриження;
- визначити вологість вовни та придатність до стриження;
- управляти твариною під час стриження так, щоб кожне її положення дозволяло вільно робити проходи машинкою;
- працювати у зручному одязі та м'якому взутті;
- правильно заточувати гребінки і ножі та встановлювати їх на корпусі стригальної машинки.

На підвищення кваліфікації відводиться не менше 108 акад. годин (два національних кредити або три кредити ECTS): 72 години – аудиторних і 36 годин самостійної роботи.

ОРІЄНТОВНА СТРУКТУРА КУРСУ ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ

Модуль		Змістовий модуль		Обсяг годин для окремих видів навчальних занять і самостійної роботи						
№	назва	№	назва	лекції	лабора-торні	прак-тичні	семі-нарські	консуль-тації	само-стійна робота	всього
1.	Сучасний стан вівчарства в Україні і виробництво вовни	1.1.	Сучасний стан вівчарства в Україні і виробництво вовни	2	-	-	-		2	4
Всього за модуль				2	-	-	-		2	4
2.	Організація і проведення швидкісного стриження овець	2.1.	Організація і проведення швидкісного стриження овець	2	2	4	2		4	14
Всього за модуль				2	2	4	2		4	14
3.	Техніка і технологія стриження овець	3.1.	Основи анатомії вівці та прийоми її фіксації	2	4	-	-		4	10
		3.2.	Система машин для стриження овець і обробки вовни	2	4	-	-		4	10
		3.3.	Будова стригальних машинок та їх регулювання	2	4	-	-		6	12
		3.4.	Методи стриження овець	2	-	26	-		6	36
		3.5.	Розпорядок робочого дня. Харчування та одяг стригалів	2	-	-	-		4	6
		3.6.	Оплата праці працівників стригального пункту	2	4		2		4	12
Всього за модуль				12	16	26	2		28	86
4.	Охорона праці та техніка безпеки	4.1.	Охорона праці та техніка безпеки	2	-	-	-		2	4
Всього за модуль				2	-	-	-		2	4
Консультації, підсумковий контроль								2		2
Всього за програмою				18	18	30	4	2	36	108

ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ КУРСУ ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ

МОДУЛЬ 1. СУЧАСНИЙ СТАН ВІВЧАРСТВА В УКРАЇНІ І ВИРОБНИЦТВО ВОВНИ

1.1. Сучасний стан вівчарства в Україні і виробництво вовни

Науково-технічний прогрес у розвитку агропромислового комплексу, зокрема в тваринництві: вивчення нових і вдосконалення існуючих порід овець, впровадження прогресивних технологій виробництва продукції вівчарства, створення міцної кормової бази тощо. Вітчизняний і зарубіжний досвід в галузі вівчарства. Соціально-економічні проблеми розвитку села. Менеджмент і маркетинг у вівчарстві.

МОДУЛЬ 2. ОРГАНІЗАЦІЯ І ПРОВЕДЕННЯ ШВИДКІСНОГО СТРИЖЕННЯ ОВЕЦЬ

2.1. Організація і проведення швидкісного стриження овець

Підготовка приміщень для стриження, їх обладнання та механізація. Організація праці на стригальному пункті. Строки стриження. Підготовка овець до стриження. Дотримання санітарно-гігієнічних вимог.

МОДУЛЬ 3. ТЕХНІКА І ТЕХНОЛОГІЯ СТРИЖЕННЯ ОВЕЦЬ

3.1. Основи анатомії вівці та прийоми її фіксації

Основи анатомії вівці. Тривалість життя, господарського та племінного використання. Підготовка робочого місця стригаля. Прийоми подачі вівці на стрижку та її фіксації під час стриження черева внутрішньої сторони задніх ніг, лівої задньої ноги, голови, шиї, лівого плеча. Підготовка до довгого проходу. Довгий прохід. Стриження шиї і правого плеча. Стриження правого боку. Стриження передніх ніг. Основні правила стриження. Особливості стриження різних статево-вікових груп овець.

3.2. Система машин для стриження овець і обробки вовни

Вивчити стригальні машинки МСО-77Б та МСУ-200. Стаціонарні та тимчасові стригальні пункти, їх переваги та недоліки. Допоміжне технологічне обладнання на стригальному пункті. Електростригальні агрегати. Транспортери вовни, стіл для класування вовни, преси для вовни. Точильний апарат.

3.3. Будова стригальних машинок та їх регулювання

Будова та принцип дії стригальних машинок. Розбирання, збирання та регулювання стригальних машинок. Техніка безпеки під час експлуатації стригальних машинок.

3.4. Методи стриження овець

Методи швидкісного стриження овець: новозеландський та оренбурзький. Стриження на стелажі. Стриження овець ростовським способом. Стриження овець з дефектами вовни. Стриження мокрих овець. Стриження коростяних овець. Підстриження овець.

3.5. Розпорядок робочого дня. Харчування та одяг стригалів

Тривалість робочого дня під час стриження. Підготовка всіх членів стригальної бригади до початку роботи. Обідня перерва. Чергування праці і відпочинку. Калорійність і кратність харчування стригалів. Спецодяг стригалів.

3.6. Оплата праці працівників стригального пункту

Встановлення розцінок оплати праці стригалів за обстрижену вівцю і за кілограм настриженої вовни. Матеріальне заохочування стригалів та інших членів стригальної бригади за якісне стриження і своєчасне виконання роботи.

МОДУЛЬ 4. ОХОРОНА ПРАЦІ ТА ТЕХНІКА БЕЗПЕКИ

4.1. Охорона праці та техніка безпеки

Засоби індивідуального захисту стригалів. Технічні заходи безпеки щодо обслуговування електроустановок. Правила безпеки під час експлуатації стригальних агрегатів. Надання першої допомоги при травмах і нещасних випадках. Організація протипожежного захисту.

ОРІЄНТОВНІ ТЕМИ ЛАБОРАТОРНИХ ЗАНЯТЬ

МОДУЛЬ 2. ОРГАНІЗАЦІЯ І ПРОВЕДЕННЯ ШВИДКІСНОГО СТРИЖЕННЯ ОВЕЦЬ

1. Розрахунок чисельності працівників стригального пункту

МОДУЛЬ 3. ТЕХНІКА І ТЕХНОЛОГІЯ СТРИЖЕННЯ ОВЕЦЬ

1. Загальні відомості про анатомію й фізіологію овець, господарське використання. Основні прийоми стрижання.
2. Основні прийоми стрижання.
3. Вивчення окремих моделей стригальних машин. Електростригальні агрегати. Транспортери вовни, стіл для класифікування вовни, преси для вовни. Точильний апарат.
4. Стаціонарні та тимчасові стригальні пункти, їх переваги та недоліки. Допоміжне технологічне обладнання на стригальному пункті.
5. Організація роботи вівчарських ферм і комплексів та система організації і оплати праці.
6. Основи організації робочого дня на стригальному пункті. Розподіл навантаження на окремих працівників.
7. Принципи оплати праці та матеріального заохочення стригалів.

ОРІЄНТОВНІ ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ТА СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

МОДУЛЬ 2. ОРГАНІЗАЦІЯ І ПРОВЕДЕННЯ ШВИДКІСНОГО СТРИЖЕННЯ ОВЕЦЬ

1. Вимоги до приміщення для стрижання овець та механізації. Підготовка приміщення.
2. Підготовка тварин до стрижання. Строки стрижання, умови проведення стрижання.
3. Організація стрижки овець на окремому підприємстві (семінар).

МОДУЛЬ 3. ТЕХНІКА І ТЕХНОЛОГІЯ СТРИЖЕННЯ ОВЕЦЬ

1. Оплата праці стригалів на підприємствах різного типу (семінар).
2. Засвоїти прийоми фіксації та методи швидкісної стрижки овець. Технічний догляд за стригальними машинками.

САМОСТІЙНА РОБОТА

МОДУЛЬ 1. СУЧАСНИЙ СТАН ВІВЧАРСТВА В УКРАЇНІ І ВИРОБНИЦТВО ВОВНИ

1. Оцінка сучасного стану галузі вівчарства та промисловості з переробки вовни.

МОДУЛЬ 2. ОРГАНІЗАЦІЯ І ПРОВЕДЕННЯ ШВИДКІСНОГО СТРИЖЕННЯ ОВЕЦЬ

1. Будова шкіри овець із різним типом вовнового покриву. Особливості формування вовнового покриву.
2. Вимоги до тварин під час організації стриження.
3. Порядок рухів стригаля та проходів під час стриження овець.

МОДУЛЬ 3. ТЕХНІКА І ТЕХНОЛОГІЯ СТРИЖЕННЯ ОВЕЦЬ

1. Порядок господарського використання овець різної статі та віку.
2. Етапи технічного прогресу у стриженні овець.
3. Основи механізації стриження овець.
4. Основні принципи класифікації вовни.
5. Методи фіксації тварин різної статі та фізіологічного стану.
6. Порядок збирання та розбирання стригальних машин. Основні правила догляду.
7. Допоміжне обладнання стригального пункту: будова, догляд та використання.
8. Основи оплати праці на сільськогосподарських підприємствах, індивідуальний облік. Порядок нарахування заробітної плати.

МОДУЛЬ 4. ОХОРОНА ПРАЦІ ТА ТЕХНІКА БЕЗПЕКИ

1. Загальні вимоги до безпеки праці у тваринництві.
2. Техніка безпеки під час роботи з електрообладнанням.

ОРИЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ІНДИВІДУАЛЬНИХ ЗАВДАНЬ

Тематика випускних робіт

1. Особливості організації виробництва вовни в умовах країни.
2. Вимоги до планування та експлуатації тваринницьких приміщень у вівчарстві.
3. Особливості ведення вівчарства у різних країнах світу.
4. Практична організація стриження овець у різних країнах світу.
5. Санітарно-гігієнічні вимоги до вівчарських господарств й безпосередньо стригальних пунктів.
6. Науково-технічний розвиток та його значення у стриженні овець.
7. Еволюція обладнання стригальних пунктів.
8. Підготовка стригального пункту та овець до стриження.
9. Сучасні методи стриження овець.
10. Світовий досвід із використання мобільних стригальних пунктів.
11. Порядок роботи з вівцями до та після стриження.
12. Методи фіксації овець під час виконання окремих технологічних операцій.
13. Фізіологічні особливості овець як основа виробництва вовнової сировини.
14. Санітарно-гігієнічні вимоги до стригальних пунктів та умови роботи стригалів.
15. Профілактика професійних захворювань чабанів та стригалів, в умовах вівчарських господарств.
16. Менеджмент та маркетинг у вівчарстві.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Васильева Л.Г., Тимошенко Н.К., Пантелеєва Л.М. Рекомендации по оптимальным срокам хранения и первичной обработки шерсти с учетом состава жиропота. – Ставрополь : ГНУ СНИИЖК, 2005. – 24 с.
2. Войтенко С., Карунна Т., Желізняк І. Стан галузі тваринництва України // Тваринництво України, 2010. – № 5. – С. 5-8.
3. Вороненко В.І., Іовенко В.М., Польська П.І. та ін. ; Довідник з вівчарства / під. ред. В.В. Гуменюка : ПИЕЛ, 2008. – 125 с.
4. Жарук Л. В. Теоретичні основи управління якістю продукції вівчарства // Вівчарство. – Нова Каховка : ПИЕЛ, 2009. – Вип. 35. – С. 197 – 201.
5. Заруба К.В., Жарук П.Г. Австралійська вовнова індустрія // Вівчарство. – Нова Каховка : ПИЕЛ, 2009. – Вип. 35. – С. 15 – 24.
6. Іовенко В.М., Польська П.І., Антонєць О.Г. та ін. Вівчарство України / під. ред. В.П. Бурката : Аграрна наука, 2006. – 614 с.
7. Макар І.А., Гуменюк В.В., Мартишук М.В. Біологічні та господарсько-корисні ознаки гірськокарпатських овець з вовною природного забарвлення / під. ред. І.Б. Ратича : Афіша, 2004. – 141 с.
8. Вдовиченко Ю.В., Жарук Л.В., Заруба К.В. та ін. Програма розвитку галузі вівчарства України на 2012–2020 рр. / під ред. В.А. Піщолки. – Нова Каховка : ПИЕЛ, 2013 – 59 с.
9. Стапай П.В. Пожовтіння вовни / П.Стапай, В.Ткачук – Л. : ЗУКУ, 2011. – 96 с.
10. Сухарлев В. А., Яковлев К.И. Овцы Украины : монография . – Новое изд. – Х. : Эспада, 2011. – 337 с.
11. Сухарльов В. О., Кичата А. А. Тенденції світового вівчарства за останні 100 років : збірник научних трудов // Проблеми зооінженерії та ветеринарної медицини. – Х., 2010. – Вип. 20. – Ч. 1. – С. 154–158 с.
12. Штомпель М.В., Вовченко Б.О. Технологія виробництва продукції вівчарства: навч. видання. – К. : Вища освіта, 2005. – 343 с.

ФОРМА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ – залік та захист випускної роботи.

ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ УСПІШНОСТІ НАВЧАННЯ

Для забезпечення перевірки засвоєних слухачами знань, сформованих умінь і навичок, передбачено застосування таких методів:

- усного контролю – при проведенні опитувань слухачів під час семінарів, захисту випускних робіт;
- письмового контролю – при написанні випускних робіт та виконанні індивідуальних розрахункових завдань;
- тестового контролю – при виконанні тестових завдань.

Підписано до друку 09.09. 2014 р.
Умов. друк. арк. 0,6
Наклад 47 прим. Зам. № 139

Видавництво “Аграрна освіта”
Технікумівська, 1, смт Немішаєве
Бородянського Київської
тел. 04577-41-2-69

Свідоцтво про внесення до Державного реєстру
суб’єкта видавничої справи ДК № 1310